

Universitätsbibliothek Paderborn

**Passionis do=||minice textus litteralis. cu[m]
lucu||lentissima explanat[i]o[n]e. neminiq[ue] no[n]
fructuosa. ... ||**

Jacobus, Magdalius

Colonie, 1516

VD16 B 4714

Ipse diues. asce[n]dit in arbore[m] sycomo[rum] ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30834

Iste diues. ascendit in arborē sycomoz. qz inde erat trāsteturus. Luce. xix. caplo. Licet hec verba ad lrām de Zacheo legant. pnt nihilomin⁹ tñ z christo mystice assignari. Qui cū diuitū essz ditissim⁹. nō dēdignat⁹ est arborē crucis ascēdere. inde ex h̄ mūdo ad patrē trāstetur⁹ p mortē crucis. In sycomoro nō incōgruēter rēpēntate. Sycomoros q̄ppe ficus fatua interpretat. Nam συκη ficus. μωποσ aut fatuus latine d̄r. Constat aut arborē ficū dulcissimos quosqz fruct⁹ pducere. Un̄ z Judicuz. ix. caplo arborē ficū cū ad regnū pteret. ita r̄ndisse legim⁹. Nūquid possuz dimittere dulcedinē meā. fructusqz suauissimos. z ire vt inter cetera ligna pmouear. Dulcior tñ longe nobis ip̄ius fruct⁹ crucis fuisse dinoscit. Un̄ canit ecclia. Dulce lignum. dulces clauos. dulce pondus sustinet. fatuitas aut. z si ip̄ius crucis apud gentiles reputet amplexio. pueris tñ iudeis z grecis. dei virtus z sapientia cōprobat. p̄me Loz. p. Nos aut pdicamus christū crucifixū. iudeis q̄dem scandalū. gentibz aut stulticiā. ¶ Pro thematis ḡ declaratione sciendū. q̄ duplices sunt diuitie. quaz possessores diuites nūcupatos legim⁹. Naturales z artificiales Naturales diuitie s̄ frumentū. vinū. z oleū. oues. z boues. z pecora campi. Et ab his z boni z mali diuites appellati sunt. Boni sicut Job eiusdem p̄mo. Mali sicut Nabal. p̄mi Regū. xxv. caplo. Artificiales diuitie dicuntur q̄ inuētē sunt ab arte. vt aurū z argētū. purpura z byssus Ab his diuitis. z boni z mali noiati sunt. Boni vt Abraā Genes. xij. caplo. Erat aut Abraaz diues valde in possessione auri z argenti. Mali vt Cresus lidoz rex. z Crassus p̄sul roman⁹. Stygi⁹ autē epulo. de quo legit. Mortuus est diues. qd̄ z loco thematis eo q̄ hic sermo collect⁹ est anno assumi potuissz (cum data annorum dñi tūc currētū. 1516. in ipsis resideat) nisi aliud obstuisset. ab vtrisqz diuitis diues nūcupari potuit. Nā induebat purpura z bysso. q̄ sunt diuitie artificiales. Et epulabat quotidie splendide. In q̄ notat naturales diuitias ei non defuisse. Sz qz diuitie tam naturales q̄ artificiales caduce s̄. z hinc nō asportabiles vere diuitie dei nō pnt. Un̄ Job. xxvij. Diues cū dormierit nihil secuz auferet. aperiet oculos suos z nihil inueniet. Psalmista. Dormierūt somnū suuz z nihil inuenerūt oēs viri diuitiaz i manibz suis. Et ḡ p̄emptis his diuitis (vt hortat Gregori⁹) si diuites esse cupim⁹ veras diuitias amemus. Cū ḡ diues epulo in inferno sepult⁹ sit quo vere diuitie suos nō pmittūt venire possessores. patz eū veras diuitias nō habuisse. z p̄p̄ns vere diuitē non fuisse. Verius ḡ de christo themata supra habita intelligi pnt. q̄ mortu⁹ est z resurrexit diues in omnes qui inuocāt eū. ad Roma. x. caplo. q̄ cū vere diues essz ppter nos egenus factus est. vt ei⁹ inopia diuites efficeremur. sedo ad Loz.

vij. caplo. Solent aut in morte diuitū qdam fieri q etiā in morte christi facta leguntur. Solent em familiares dom^o p^ocipue extra vagantes nigris vestib^o indui. Sic et in morte christi sol et luna et omnes stelle toti orbi famulantes nigris amicti leguntur. Ab hora em sexta tenebre facte sunt sup vniuersam terrā vsq^{ue} in horā nonā. Matth^o xxvij. Secūdo fit sanguineoz et amicoz quētio. et eorūde in fletu et lamētū resolutio. Ita et in morte christi factū est Lu. xxiij. ca. Sequēbat illū turba mltā populi et muliez q plāgebāt et lamētabant eū. Tertio solet in morte diuitū sepulchroz fieri referatio. Sic et in morte christi nō solū eius quo dī debuit. sed etiā plurimū apta monim^o ita referuntur scōz. Quarto solent in morte diuitū vngenta et aromata parari. Ita et in morte christi aromata parata sunt nō solū a viris. sed etiā a mulierib^o. Quinto solet aliqñ in morte diuitū testamētū p^ous dicitū partim imutari. et partim testamēto nouo inseri ac p^o mortē testatoris roborari. Ad Hebreos. ix. Ubi em testamētū mors necē est intercedat testatoris. Testamētū em in mortuis cōfirmatū est. alioqñ nōdū valet q testat^o est. Sic et vetus testamētū. partim imutatū et partim nouo insertū p^o mortē christi testatoris ratū habitū est. Sexto in morte diuitū adhibent notarij q testimoniu vere et fidelit^o scribāt. et post mortē publicēt. Ita et nouū testamētū p^o quatuor notarios euāgelistas fidelit^o scriptū et publicatū est Joānis vltimo. Sic est discipul^o ille q testimoniu phibet de his. et scripsit hec. et scim^o qz verū est testimoniu eius. Septimo in morte diuitū fit oim bonoz distributio. Sic et in morte christi factū est. Moritur^o em corp^o suū Ioseph et Nicodemo. aiām patri. matrē ioāni. Joāne matrī. paradysum latroni. eccliam Petro. vestimēta militib^o. discipulis aut suis psecutionem dereliquit. Bñ ergo de eo dicit^o p^o mortū est diues. Et si mors quorūdā diuitū multū fructū attulerit. supra oim tñ mortēs. xpi mors nobis fructuosior fuisse dignoscit^o. Joānis. xij. Nisi granū frumēti cadēs in terrā mortuū fuerit. ip^o nō solū manet. si aut mortuū fuerit multū fructū affert. Christus iesus granū frumenti est. qd in die annūciatōis in terrā pictum. i. in virgineū vterū marie. q terra appellat^o. Psal. Veritas de terra orta est. In die circūcisionis incisum in die purificatōis in horreū templi p^osentatū. In die parasceues ligatum. sub pedib^o calcatum. fustigatū. enucleatū. ventilatū. in cruce molitum. in sepulchro pistum. in die cene in panē versum et apostolis distributū. et vsq^{ue} ad summationē seculi vt a nobis sumat^o accommodatū. Porro diuites qui p^o suam mortem vtilēs fuerūt. et si plures sint. tres tñ potiores fuisse legimus. videlz Attalū regē pargamēnozū. q moriens Romanos heredes instituit. cuius Linius in multis passibus meminit. Lodrum Atheniēsiū ducē. qui cū Doziensib^o con

flucturus euz audisset ab oraculo apollinis delphici se posse sum
ab inimicis populū saluū reddere si ipe interiret. mutauit habitū ne
agnosceretur z congerens sarmenta in humeros quēdā ex aduersa
rys falce vulnerando irritans occiditur. Cuius mors duz comper
ta est. obsidio soluitur. aduersarij terga vertunt. Atheniensesq; du
cis sui morte liberantur. vt refert Iustinus libro scdo. Item mors
summi sacerdotis apud iudeos exulib; z refugis reditū z faculta
tem donauit ad ppria remeandi. Lege em̄ cautum erat Josue. xx.
caplo. q; om̄is animā proximi nescius percutiens ad ciuitates refu
giū p̄fugeret quoad summus sacerdos moreret. z eo mortuo ad pro
pria haberet facultatē redeūdi. Ciuitates aut̄ refugij sex erant. tres
videlicet vltra Iordanē. Quaz vna vocabatur boso. altera gau
lon. tertia Ramoth. Tres vero ab altera parte iordanis. scz Cedus
in galilea montis Neptalim. Debron in monte iuda. z Sichem
in monte Ephraim. Christus autē dominus in cuius domo sunt
diuitie z gloriā plus per mortem suam vtilitatis z cōmodi nobis
tribuisse dignoscitur. Quia nō solū romanos paternoz bonorum
heredes p̄stituit. sed om̄es hoies saluos fieri cupientes. si in cōpa
tiantur vt glorificētur. Vñ ad Romanos. viij. ca. Ipe em̄ spiritus
testimoniū reddit spiritui nostro q; sum; filij dei. Si aut̄ filij. z he
redes. Heredes q̄dem dei. coheredes aut̄ christi si p̄patimur vt glo
rificemur. Item z plus nobis attulit emolumentū q̄ Lodo; p̄ mor
tem suā Atheniensib;. Christ; em̄ veste mutans caro factus z ha
bitu inuēus vt hō postq; iudeos falce sue predicatōis sepe pupu
gerat. tandē lignū crucis humeris suis baiulās occisus est. cūctos
morte sua saluās. Porro z ipe pontifex cuius p̄ mortē z his qui vlt
tra iordanē. z his q̄ etiam iordane transito ad ciuitates refugij cō
fugerant. redeūdi ad proprias ciuitates facultas donata est. Nam
ante baptismū qui p̄ iordanē fluiū in quo z ipe christ; baptisimi
institutoz baptizatus est figurat. tres erant modi saluandi per tres
refugij ciuitates. que in sortem iudeoz ante iordanis introitū cesse
runt significati videlz circūcisionis. Sanguinis p̄ christo effusio
nis. Et diuine in cordib; gentiliū inspiratōis. Prima ciuitas refu
gij trans iordanē noīe Boso. p̄tra orientālē plagā hierico in cāpe
siri solitudine sita fuit. de tribu ruben. significans circūcisionē. In
terpretat̄ em̄ boso tribulatio. in angustia carne; siue pellice;. Cir
cūcisio aut̄ sacramentū fuit maxime tribulatōis Exemplū de sychi
mitis. de quib; legit Genesis. xxxiij. Assensū supple sychomite sunt
om̄es circūcisio cūctis marib;. Et ecce die tertio. supple circūcisio
nis quando grauissimus vulnerū dolor est. Itē actū. xv. ca. Pes
trus de circūcisione loq̄tur quibusdam putantib; sine circūcisione
legem euāgelicā nō sufficere ad salutē dices. Quid tentatis dū im

ponere supple circūcisionem sup ceruices discipulor. qđ neq; nōā
neq; patres nostri portare potuimus. Q̄ autē hec ciuitas trans
iordanē sita sit. Jordanis autē riuus iudicij interpretatur. ad idē
ualet. quia via seminis qua transfusum est eorū peccatū per eandem
viam posita est remediū eiusdem p̄ riuū videlicet veri iudicij. Si
ta etiam fuit hec ciuitas contra orientalem plagam Hierico. Hierico
autē interpretatur luna. quod z superiorib; congruere digno
scitur. Circūcisio em̄ non a se. sed a sole iusticie christo virtutem ha
buit sicut figura a veritate. Q̄ autē hec ciuitas de tribu ruben fue
rit ad idē valet. Nam ruben dicitur videns p̄ mediū. qz nōdū
ipsam veritatem in se. sed per mediū figurarū inspiciabant. Secū
da ciuitas refugij dicta est Saulon de tribu manasse sita in basan.
denotans sanguinis effusionem pro christo. Nam gaulon interpre
tatur volutatio siue inuolutio eorū. innocentes significans. in pro
prio sanguine volutatos pro nomine christi in natiuitate sua pan
nis inuoluti. Simile autē de Holoferne legitur Judith. xiiij. caplo
Inuenerūt Holoferne in suo sanguine volutatū. Et p̄mi Regū. xv
dixit Saul Lyneo. Recedite ab amalec. ne forte inuoluam te cum
illo. Q̄ hec ciuitas in basan constituta fuit a superiorib; nō dissidet.
Nam basan confusio interpretatur. Mors siq; dem ipsorū apud m̄
dum confusibilis fuit. sicut dicit p̄mi Regū. v. facta est confusio mor
tis magne in ciuitate. Apud deum autē preciosa mors reputata est
et salutaris. Un̄ z alia interpretatio huius nominis basan pingue
do interpretatur. Q̄ autē hec ciuitas de tribu legitur fuisse manasse
qui obstupescens interpretatur a supra habitis nō discrepat. qz nō
solum parentes innocentū sed pene totus mūdus crudelitātē He
rodias in strage illorū obstupuit. ita vt illud iudiciū. xiiij. caplo ve
rificari videbatur. Percussit eos ingenti plaga ita vt stupentes si
ram femori imponerent. Tertia ciuitas refugij dicta est Ramoth
de tribu gad sita in galaad. gentiliū figurans saluationem. qui
legem nature seruantes a domino illuminati sunt. vt Job z similes
qui ab excelso edocti credūtur ad intra sicut iudei per legem scrip
tam. Unde bene Ramoth interpretatur excelsa responsio Deus em̄
illis reuelauit vt habetur ad Romanos p̄mo. Dicitur autē hec ci
uitas in galaad posita. quod interpretatur aceruus testimoniū. Nō
solum em̄ per christianos aut hebreos legem habentes. sed p̄ genti
les s̄m legem viuentes. increduli iudicantur cōdemnandi. Un̄ dicit
Apostolus ad Romanos. ij. caplo. Gentes ostendunt opus legis
scriptū esse in cordib; suis testimoniū reddente illis conscientia iporū.
Et p̄mittit. Cū gentes q̄ legē nō habēt naturalr que legis sunt faci
unt. eiusmodi legē nō hātes ipi sibi sunt lex. contrariū s̄o faciētes in
excusabiles sunt. ad Romanos p̄mo. Q̄ autē hec ciuitas in tribu

Had posita describat. sup'ib' sententia est. Quia gad accinct' la-
tro interpretatur. Tales em' gentiles ppriam gentē delerentes ⁊ feti-
da simulachroz stercoza vitates. accincti sunt ad currēdū superius
ad diuina. Referūtur aut' qdā ex his ciuitatib' in cap'lib' o'stitu-
te. qz omēs an' baptisimū morientes ascendere celuz nō valentes ad
limbū descendere coacti sunt. quousqz p mortē summi sacerdot' xpi
videlz inde educti celū pscendere meruerūt. Ciuitates aut' ab alte-
ra pre Jordanis sititer ⁊ tres selecte sunt. Quaz pma Ledes dicta
fuit tribu neptalim. sitū habens in galilea. significās nobis p'ri-
tione. Ledes em' interpretatur antecedens siue oriētalis. Debet etenī
p'ritio inter penitentie partes pcedere. vel saltem attritio. q' virtutē
clauū sit p'ritio. q' ab oriente. id est ab illustratiōe diuina oritur. Ec-
recte sita d'z in galilea. quod transgressionē sonat. cum p'ritio qdā
transmigratio sit veteris vite in nouam. fm Aplm ⁊ beatum Ber-
nardū in sermone p'mo de festo pasche. Et optime p'cordat anteha-
bitis hec dictio neptalim. que p'uersio interpretat. qz p p'ctm auer-
tis homo a deo. p p'ritōem hō incipit p'ueri. Secūda ciuitas re-
fugij dicta hebron in monte iuda sita fuit. significans nobis p'sel-
sione. Interpretat em' hebron paup' sensu. Nam p'sitens se paup'eres
spiritualiter fateri debet non diuitem. Nec dissidet ap'p'missis q' in
da confessio siue confitens interpretatur. Tertia ciuitas refugij
dicta est sichem in monte ephraim situm habens. significatqz satil-
factionem. Nam sichem labor seu humerus interpretat. humerus
aut' laborē sustinet. Cui alludit qd' dixit Jacob filio suo Isachar. qd'
interpretat d'nm memorans. vel vir mercedis. Nā fm sc'm Tho-
mā nō solū penitens satil facit. sed ⁊ meret. Dixit ergo Jacob Be-
nesis. xlii. filio suo Isachar asin' fortis. supposuit humerus suū ad
portandū. factusqz est tributis seruiens. Et qz p opa satisfactoria
nō solū redimūt debita. sed etiā acquirunt merita. recte dicit hec ci-
uitas in monte ephraim sita. quod interpretat fertilis siue auctus
seu crescens. Et dicunt he ciuitates ab altera parte Jordanis po-
site. Nam post baptismū si quis animam suam occiderit p mor-
tale. ad has ciuitates fugiat necesse est si saluus fieri velit. cum pe-
nitentia secūda tabula dicatur post naufragium. vt tandem virtu-
te mortis summi sacerdotis Iesu christi ciuitatem suam in qua de-
cretus est ciuis intrare mereatur in eternum cum securitate victu-
rus. Amen. ¶ Et hec hactenus de dominice passionis exordio dici-
ta sufficiant. Jam em' series gestozum edisseratur reliquum est. Ad
aliquem ergo conuertamur sanctorum oportet. qui nobis celitua
sumministrat gratiam. cum ministra gratiarum que in sermonum
exordis inuocari solita est filij sui dolorib' p'pedita videatur. Cō-
suatudo em' ecclie. cū de passione christi sermo fiend' est. p'cionatozū
a iij.

velle dicere videt illud qd Helise⁹ ppheta ait Siesi discipulo suo
 de sunamite morte vnigeniti sui replorati. iij. Reg. iij. Dimitte eaz
 aia em eius in amaritudine est. qsi diceret No salutes ea. Na citha
 ra illa angelice salutarois in luctu hsa videtur Naz quomodo aue
 dices ei. id est gaude. que doloribz plena est Mariā siliter apte nu
 cupare no possumus p vt domina vel illuminatrix interpretat. cu
 satis obscura quasi luna eclipata inueniatur. Nec dñs tecum illi
 pgruere videtur. cu in cruce positus seipm patri pmetendat Joanne
 discipulo vice sui matri delegato. Nec siliter vere ad ea vt dicat ap
 paret. Benedicta tu in mulieribz. seu benedictus fructus ventris
 tui. sed potius maledicta tu in mulieribz. z maledictus fructus ve
 tris tui. Cum maledictus omnis existimabatur fm legem qui pen
 deret in ligno. Et infamia filij in sue redudet pfusionem genitricis
 Ex quo ergo in luctum conuersa apparet cithara illa salutaronis
 archangelice. dimittamus eam vt no salutem. sed nihilomin⁹ iuxta
 cruce maneam⁹ ipam meditādo. ipam adorādo. ipam salutādo. z
 ei⁹ auxiliū iporādo dicētes. O crux aue spes vnica h⁹ passiois tpe
 auge p⁹ iusticiā reisz dona veniam

Dixit dñs ad moysē
 daron in terra egypti
 Mensis iste vobis p⁹
 mensis vni⁹ est in
 mensibz annis
 legumini ad vniuers
 tid rebus p⁹ p⁹
 et dicit eis
 De mensibz hinc tollat
 vni⁹ p⁹ v⁹
 v⁹ famulibz et domoz
 p⁹
 In aut⁹ mensis
 Inmens vt suffrag
 possit ad v⁹
 agni⁹ affumct⁹
 m⁹ fmd q⁹ q⁹
 domo 1019 m⁹
 m⁹ d⁹ q⁹
 r⁹ p⁹
 agni
 Est aut⁹ agni
 m⁹ m⁹
 m⁹ m⁹
 et p⁹ p⁹
 m⁹ m⁹
 p⁹ m⁹
 Ma aff⁹
 m⁹ m⁹
 m⁹ m⁹

Tertus passionis dominice ex quatuor euāgelistis p
 Magdalum Saudensem collectus

Propinquabat dies fest⁹

azymoz. qd⁹ pascha. Erat em pascha z azyma post bi
 duū. Et dixit Iesus discipulis suis. Scitis qz post bi
 duū pascha fiet. z fili⁹ hois tradet vt crucifigat. Tūc pgregati sūt
 pncipes sacerdotū z seniores populi in atriu pncipis sacerdotū q
 dicebat Caiaphas. et p⁹ fecerūt quō iesum dolo tenerēt z occide
 rent. Dicebāt aut⁹. Nō in die festo ne forte tumult⁹ fieret in popu
 lo. timebāt hō plebē. Intrauit aut⁹ satanas in Iudā q cognomina
 bat iscaariot. vni⁹ de duodecim. z abiit. z locuz⁹ est cū pncipibz sacer
 dotū z magistratibz. z ait illis. Quid vultis mihi dare z ego eum
 vobis tradā. Qui audientes ganisi sunt z p⁹ ei. xxx. argente
 os. Et p⁹ dicit. Et exinde qrebat oportunitatē vt traderet illū
 sine turbis. Venit aut⁹ dies azymoz in q⁹ necesse erat occidi pascha
 Prima aut⁹ die azymoz qn pascha immolabāt. accesserūt discipuli
 ad iesum dicētes. Quo vis eam⁹ z parem⁹ tibi vt māduces pas
 cha. Et misit Petrū z Joāne duos ex discipulis suis dicēs eis Ite
 in ciuitatē. ecce introeūtibz vobis in ciuitatē occurret hō qdaz am
 phorā aque portās. seqmini eū in domū in quā intrat. z dicēs pat
 rifamilias dom⁹ Quia magister d⁹. tempus meū ppe est. Apud

Inmens vt suffrag
 possit ad v⁹
 agni⁹ affumct⁹
 m⁹ fmd q⁹ q⁹
 domo 1019 m⁹
 m⁹ d⁹ q⁹
 r⁹ p⁹
 agni
 Est aut⁹ agni
 m⁹ m⁹
 m⁹ m⁹
 et p⁹ p⁹
 m⁹ m⁹
 p⁹ m⁹
 Ma aff⁹
 m⁹ m⁹
 m⁹ m⁹